
Politikk for digitaliseringsarbeidet ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Ved Universitetet i Bergen er det ikke utviklet en helhetlig politikk for digitalisering. DigUiB-prosjektet startet etter initiativ fra studentene og diskusjoner i Utdanningsutvalget om behovet for koordinering av digitale hjelpemidler og støttesystemer for utdanning. Våren 2013 har Utdanningsutvalget (sak 25/13) og Forskningsutvalget (sak 12/13) behandlet spørsmål om digitalisering og gitt sine anbefalinger.

Status for og utvikling av digitaliseringsarbeidet

Med digitalisering menes utvikling av nye arbeidsformer, formidlingsformer, vurderingsformer og løsninger for etterprøvbarehet i utdanning og forskning. For digitaliseringsarbeidet pågår tre prosjekter: digitale læringsressurser, digital eksamen og digital undervisning.

Styringsgruppen for DigUiB ledes av viserektor for utdanning og har en bred sammensetning fra faglig ledelse, biblioteket, studenter, vitenskapelig ansatte og administrative avdelinger. Høsten 2011 ble den første digitale skoleeksamen (eksamen i kontrollerte omgivelser hvor bruk av hjelpemidler er strengt regulert) avholdt. Siden er det arrangert flere piloteksamener for ulike emner, fagmiljø og fakulteter. Ordningen inngår nå i det ordinære eksamenstilbudet. Videre er det enighet om en anbefalt løsning for fastmontert opptaksutstyr i auditorier. Det meste av selve opptaksaktiviteten er i pilotfase. Hittil er 15 emner helt eller delvis tatt opp, mens om lag 30 forelesere har vært involvert. Prosjektet digitale læringsressurser har ferdigstilt sitt utrednings- og kartleggingsarbeidet.

DigUiB har fulgt med på, og delvis vært med i nasjonale satsinger og andre initiativ i blant institusjonene. Særlig er eCampus-prosjektet til UNINETT fulgt tett. Prosjektet har fulgt med på hva som skjer innenfor digitaliseringsarbeidet ved andre institusjoner i Norge.

Styringsgruppen har identifisert flere felt som bør prioriteres framover. Et stort og omfattende prosjekt blir arbeidet med ny plattform for læringsstøttesystem (LMS). Dagens løsning, Mi side skal skiftes ut. Arbeidet med behovsutredning for et nytt LMS begynte i 2012, og det skal utarbeides kravspesifikasjon.

Styringsgruppen anbefaler videre innsats for økt IKT-kompetanse hos ansatte og studenter, hvor formålet er å vurdere hvorvidt økt digitalisering skaper et økt behov for ny kompetanse.

Et tredje innsatsområde er å utrede juridiske problemstillinger knyttet til opphavsrett og bruk av digitale kilder og tjenester i undervisning og forskning. utfordringer knyttet til personvern og eierskap til digitalt produsert materiale omfattes også.

Det er avgjørende at løsninger som er ferdig utviklet og som er klare for produksjonssetting blir identifisert og plassert hos en relevant driftsavdeling. Ved å flytte oppgaver til ordinær drift, frigjøres utviklingsressurser for nye prosjekter.

Det legges opp til å undersøke hvordan UiB kan øke volumet for antall digitale eksamener. Ikke bare krever det utbygging av infrastruktur, men også den administrative organiseringen

av eksamensarbeidet må gjennomgås. Dagens sentraliserte eksamensadministrasjon er trolig ikke den mest hensiktsmessige for å planlegge for og avvikle digitale eksamener.

EVU-virksomheten mobiliserer gjerne foregangsmiljø som bruker ny teknologi i undervisning og utvikler nyskapende løsninger for videreutdanning og fjernundervisning. DigUiB er styrket med ressurser fra EVU-virksomheten og det vil fremme digitale utviklingsinitiativ innenfor EVU. Strømmetjenester, støtte for livslang læring og alumnus er stikkord i dette arbeidet.

Etablering av en strømmeløsning er i seg selv et viktig område for DigUiB. Økt etterspørsel etter strømming av undervisningstilbud og andre høyprofilerte arrangementer viser at dette er tjenester som utvikles videre.

Flere peker på at det er vilje i fagmiljøene til å prøve ut nye digitale undervisningsformer, men at det savnes en arena ved UiB for utveksling av erfaringer med digitaliseringsinitiativ. En organisert kartlegging av «best practice»-eksempler og tilgjengeliggjøring av disse kan være en god kilde til inspirasjon for de fagansvarlige. Med en slik idébank kan UiB etablere en form for kollegaopplæring for å ta i bruk digitale hjelpemidler i undervisningen.

I tillegg er det flere interessante initiativ blant institusjonene det er viktig at prosjektet følger med på. UNINETT har flere arbeidsgrupper i sving. eCampus-prosjektet fortsetter, og det er iverksatt en sondering av behovet for en koordinert satsning på læringsstøttesystem. Det vurderes også en felles løsning for lagring, katalogisering og tilgjengeliggjøring av digitale læringsressurser ved universitetene, såkalte LOR (Learning Object Repository). Sistnevnte er et pilotprosjekt i samarbeid med BIBSYS. Det vil være positivt, fordi bibliotekene har meget god kompetanse for å gjøre metadata-, søk og gjenfinning.

Hvorfor digitaliseringspolicy?

Behovet for en samlet policy for digitaliseringsarbeidet er blitt særlig tydelig i delprosjektene i møter med brukere og i ulike forespørsler ved et vidt spekter av behov. Det er vurdert som nødvendig med føringer for arbeidets videre retning. En rekke større og viktige utviklings- og utredningsoppgaver er igangsatt. De er alle utenfor DigUiBs mandat, men griper inn i og har implikasjoner for prosjektets virksomhet.

Ved Kommunikasjonsavdelingen og IT-avdelingen utvikles universitetets web. Det pågår en utredning om problemstillinger for tilgjengeliggjøring av forskningsdata. I pedagogikkmiljøet er det relevant forskning om samspillet mellom organisasjon, teknologi og pedagogikk. Universitetsbiblioteket er involvert i flere prosjekter om digitalisering av lærings- og forskningsressurser. IT-avdelingen har Åpne data-prosjektet som utvikler en løsning som tilrettelegger for tilgjengeliggjøring av offentlige UiB-data. Ved Det juridiske fakultet er det forskning om opphavsrett og problemstillinger om bruk av digitale ressurser i undervisning.

Digitaliseringsarbeidet har vokst i omfang og er blitt komplekst, med mål, teknologibruk og krav til styring. DigUiB er mer å regne som et delprosjekt og er det vil være vanskelig for prosjektet å ha rollen som pådriver eller koordinator for alt pågående utviklingsarbeid over et langt videre spekter enn før, både faglig og administrativt. Det vurderes som nødvendig at det settes i gang et utrednings- og kartleggingsarbeid, hvor utvikling av forslag til overordnet politikk for universitetet vil være en av oppgavene.

Problemstillinger og utfordringer

Forskningsutvalget og Utdanningsutvalget anbefaler at følgende problemstillinger og utfordringer drøftes i utformingen av en helhetlig digitaliseringspolicy:

Forholdet mellom forsknings- og utdanningsfeltet

Forslaget om å utvide DigUiB til å omfatte forskning i tillegg til utdanningsfeltet, reiser spørsmål om organisering, men også omfang og retning for arbeidet er det nødvendig å

avklare. Er det oppgaver innenfor disse to feltene som overlapper og har felles mål? Og er det oppgaver som må løses isolert innenfor det enkelte arbeidsfelt?

Økonomi og ressurser

Med økt satsning på digitalisering må forhold knyttet til investeringer og ønsket ressursbruk drøftes. I hvilken grad vil digitaliseringssatsingen ved UiB kunne trappes opp de nærmeste årene, eventuelt de neste 10 årene? Det må utredes hvilket omfang arbeidet skal ha og hvem som skal utføre det.

Fordeling av oppfølgingsoppgaver

Hvilke deler av digitaliseringsarbeidet bør følges opp i sentraladministrasjonen og hva bør være oppgaver for fakulteter, institutter og eventuelt forskningsgrupper? Har det noe for seg å sentralisere fag-pedagogisk kompetanse når det er fagmiljøene som kjenner feltets egenart og må velge løsninger som er egnet til formålet? På den annen side er det vesentlig å ta vurdere om sentrale enheter skal tilby støtte for alle typer digitaliseringsinitiativ.

Juridiske implikasjoner

Det er avgjørende for digitaliseringsarbeidet som helhet at juridiske forhold knyttet til opphavsrett og digitalisering av utdannings- og forskningsressurser utredes. På hvilke områder styrer jussen digital adferd, og hvor er jussen til hinder for å nå målene? Forvaltere, produsenter, distributører, eiere og brukere av digitalt opphavsrettslig materiale ved UiB trenger verktøy for å manøvrere innenfor et komplekst og sammensatt juridisk felt. Samtidig må ledelsen gis beslutningsgrunnlag av høy kvalitet til innarbeiding i policyarbeidet.

Åpenhet

Det er ønskelig å drøfte hvilken informasjon og hvilke ressurser som legges åpent tilgjengelig for alle på internett og hva det bør kreves tillatelse for å få tilgang. Med økt oppmerksomhet om prinsipper for meroffentlighet ses en endringer i hvordan informasjon tilgjengeliggjøres på nett. Tendensen er å åpne mest mulig. Innenfor utdanningsfeltet ses det både nasjonalt og internasjonalt at kurs og undervisning gjøres fritt tilgjengelig¹ på nett.

Organisering

Er UiB rustet for en fremtid hvor digitalisering av ressurser og tjenester vil komme til å endre deler av virksomheten? Det ses utfordringer for teknisk-administrative støttefunksjoner, blant annet ved infrastruktur og brukerstøtte. Faglige støttefunksjoner er nødvendige, for eksempel har ikke UiB en kobling mellom pedagogikk, teknologi og organisasjon som kan utnytte samspillet mellom slik kompetanse til beste for utdanning og forskning.

Vedtak i Utdanningsutvalget og Forskningsutvalget

Forskningsutvalget vedtok følgende om arbeidet med digitalisering ved UiB i sak 12/13:

- *Forskningsutvalget anbefaler at det igangsettes en utredning av digitaliseringen ved UIB, med sikte på en policybeslutning for en helhetlig digitaliseringsstrategi for institusjonen.*
- *Alle fakultet og relevante miljøer må sikres bred deltagelse i organisering, gjennomføring og styring av utredningsarbeidet*

Utdanningsutvalget vedtok enstemmig å anbefale at en helhetlig policy for digitaliseringsarbeidet utredes og anbefalte følgende:

- *Det settes i gang en trestegs-prosess med utredning av behov og omfang, vedtak av en helhetlig digitaliseringspolicy på bakgrunn av utredningen, eventuelt oppfulgt av en handlingsplan.*
- *Det må skilles mellom prosjekt og policy. Arbeidet med policy må ikke hindre utvikling av prosjektet DigUiB i sitt nåværende form og mandat.*

¹ MOOCs (Massive Open Online Courses): <http://en.wikipedia.org/wiki/MOOC>
OpenCourseWare: <http://en.wikipedia.org/wiki/OpenCourseWare>

- *Utredningsarbeidet bør slutføres i løpet av høsten med en eventuell policybeslutning klar for første møte i Universitetsstyret i 2014.*
- *Det er viktig at de som blir involvert i utredningsarbeidet samlet bringer med seg riktig kompetanse inn i arbeidet. Utdanningsutvalget anbefaler at styringsgruppen for DigUiB leder utviklingsarbeidet, og at styringsgruppen utvides med representanter fra forskningssiden.*
- *Utvikling av en helhetlig strategi for digitalisering omhandler både utdanning og forskning. Dette innebærer at løsninger som blir valgt må kunne tilpasses fagenes egenart, og at forskningssiden i større grad involveres i det videre arbeidet.*

På bakgrunn av drøftingene og anbefalingene fra Utdanningsutvalget og Forskningsutvalget, fremmes følgende forslag til

vedtak:

Universitetsstyret gir sin tilslutning til at det utarbeides et forslag til en helhetlig politikk for digitaliseringsarbeidet ved UiB og ber om at utredningsarbeidet ferdigstilles med sikte på behandling i styret våren 2014.

11.06.2013 Karianne Omdahl, Marianne Huse

12/6-2013
K. T. E. E. E. E.